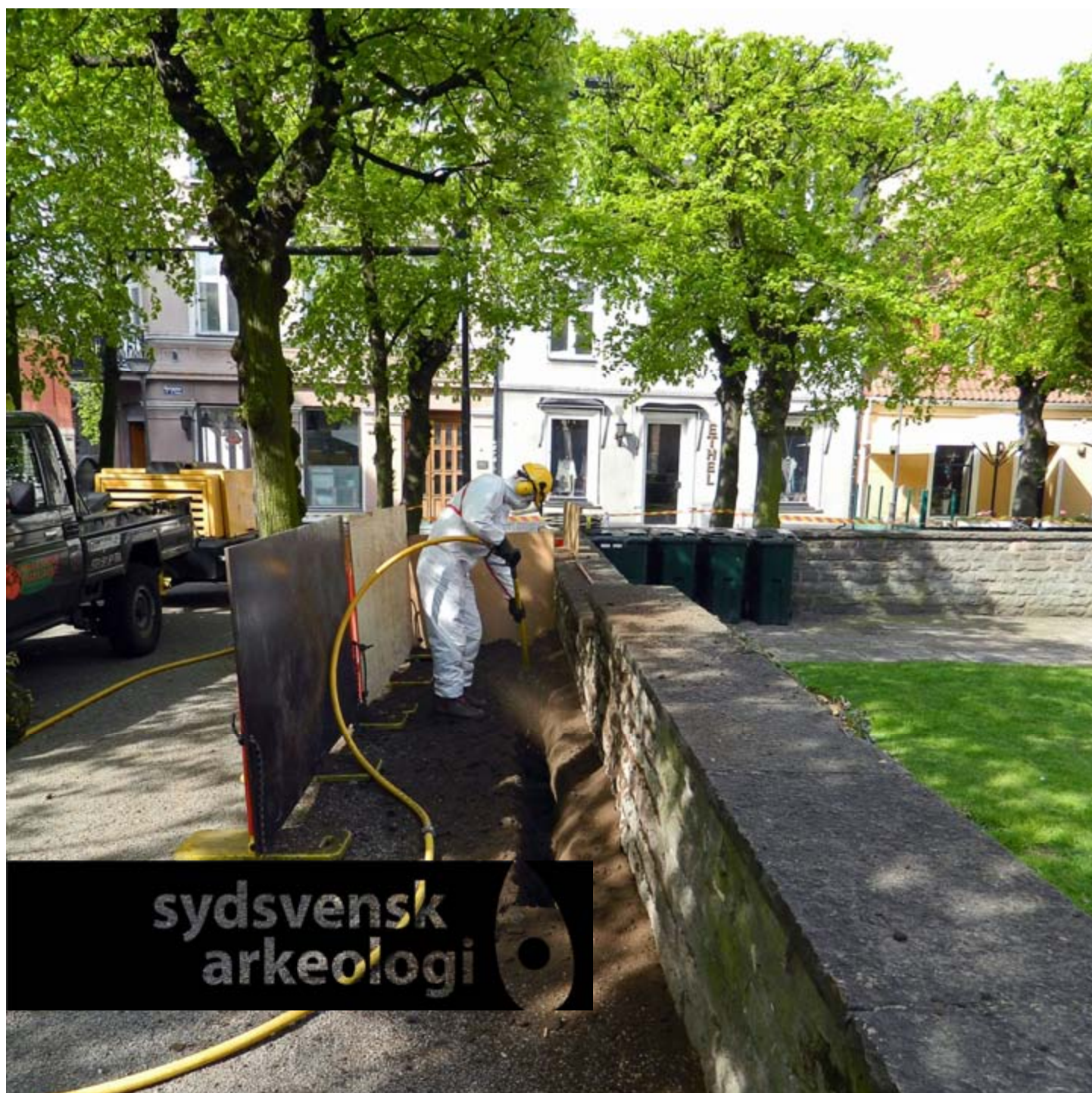

Rapport 2012:32

Kv. Gamla staden 8:8, Mariakyrkan

Arkeologisk förundersökning, schaktningsövervakning 2012

Thomas Linderoth

Rapport 2012:32

Kv. Gamla staden 8:8, Mariakyrkan

Arkeologisk förundersökning, schaktningsövervakning 2012

Thomas Linderoth

Fornlämningsnr: 42
Maria kyrka, Helsingborgs stad
Helsingborgs kommun
Skåne län

Sydsvensk Arkeologi AB

Kristianstad

Box 134

291 22 Kristianstad

Telefon (Regionmuseets växel): 044-13 58 00

Malmö

Erlandsrovägen 5

218 45 Vintrie

www.sydsvenskarkeologi.se

© 2012 Sydsvensk Arkeologi AB

Rapport 2012:32

Omslagsbild: Uppblåsning av schakt längs södra kyrkomuren, fotograf: Thomas Linderöth

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle.

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	5
Läge och topografi	5
Historik och tidigare undersökningar	5
Undersökningsresultat	6
Referenser	8
Administrativa uppgifter	9

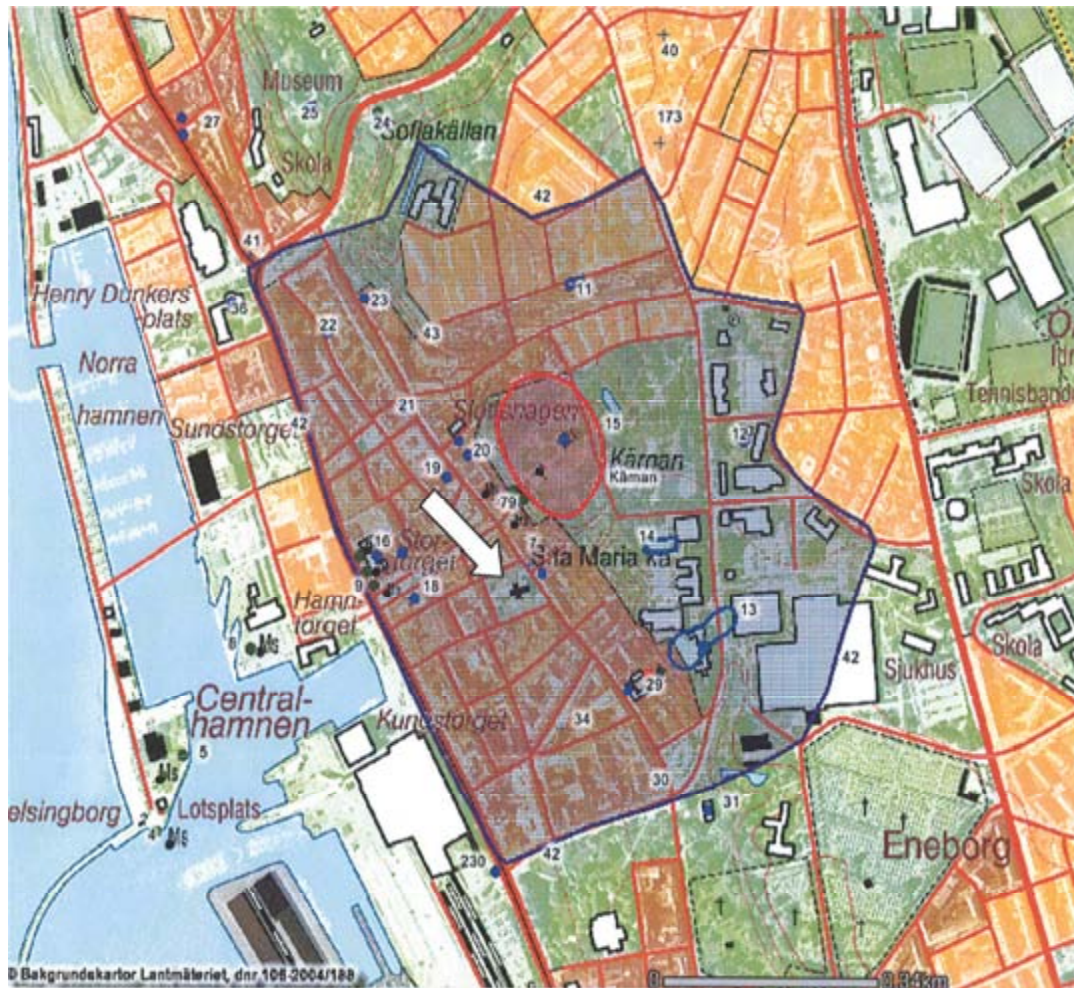

Fig. 1. Undersökningsområdets läge i Helsingborg.

Sammanfattning

I samband med nerläggning av elkabel till elskåp för torghandeln vid Maria kyrka i Helsingborg har en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning gjorts. För att skydda rötterna av de träd som fanns vid platsen användes inte grävmaskin utan jorden blåstes bort med tryckluft. Schakten löpte runt kyrkogårdsmurens södra, västra och norra sida. Sammanlagt var schakten cirka 120 löpmeter långa, 0,15 – 0,2 m breda och 0,3 – 0,4 m djupa. Där elskåpen skulle placeras invid kyrkogårdsmuren var schakten cirka 0,6 m breda. I de uppgrävda massorna förekom små mängder redeponerat gravmaterial i form av benrester. Det påträffades även några betongfundament från äldre parkeringsstolpar samt enstaka stenar. I övrigt påträffades inget av antikvariskt intresse och inga vidare undersökningar förordas.

Inledning

I samband med nedläggning av elkabel till elskåp för torghandel har mindre schakt dragits runt Mariakyrkans kyrkogårdsmur längs den södra, västra och norra sidan. Då området fanns inom RAÄ 42:1, stadslagret från medeltid och nyare tid, beslutade Länsstyrelsen i Skåne län att en arkeologisk förundersökning skulle göras. Undersökningen genomfördes mellan 2012-05-14 och 2012-07-15 av arkeolog Thomas Linderoth vid Sydsvensk Arkeologi AB.

Läge och topografi

Maria kyrka ligger i Helsingborg i västra delen av Skåne. Undersökningsområdet ligger precis utanför kyrkogårdsmuren i svag sluttning ner mot hamnen.

Historik och tidigare undersökningar

Kyrkan uppfördes strax efter 100-talets mitt i romansk stil. Vid slutet av 1200-talet eller början av 1300-talet blev kyrkan om- och tillbyggd. Vid år 1400 tillfogades ett kor samt strax därefter nya långhusväggar av tegel samt på 1500-talet torn och vapenhus (Anshelm 1947, s 574).

Vid tre arkeologiska förundersökningar i form av schaktningsövervakningar under åren 2000-2001 påträffades på två platser ca 10 m och 20 m ned längs Södra Kyrkogatan 4 respektive 5 gravar, vilka var anlagda i rasmassor. Rasmassorna tolkas ha tillkommit enligt ett danskt beslut, som innebar att all bebyggelse mellan fästningen och skeppsbron skulle rivas. I en av gravarna påträffades en kritpipa vilken kan dateras till ca 1675.

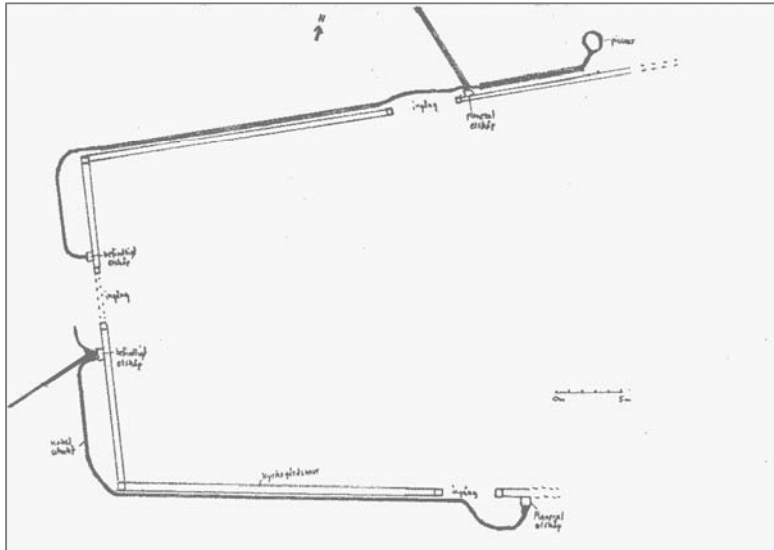

Fig. 2. Kabelschakten kring kyrkogårdsmuren.

Fig. 3. Schaktet på västra sidan.

Efter gravarna framkom resterna av gammal gatubeläggning som sannolikt sträckt sig ner mot strandbryggorna (Becker, N. 2004).

Vid arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning år 2005 undersöktes Kv. Vikingen 13 strax V om Mariakyrkan. I fyra provschakt påträffades omrörda och intakta kulturlager, några grundstenar, en fragmentarisk stenläggning samt ett tegelgolvt. Fynd av stengods från slutet av 1500-talet (Salminen, L. 2006).

Vid arkeologisk förundersökning år 2005, inför nedgrävning av fjärvärme i Mariagatan strax V om Mariakyrkan, i kv Vikingen, påträffades inget av antikvariskt intresse i de grunda schakten (Salminen, L. 2006).

Undersökningsresultat

Vid undersökningen följdes schaktningen för elkabel runt utsidan av kyrkogårdsmurens södra, västra och norra del. Dessutom drogs en kort sträcka runt en pissoar i den nordvästra delen. I den norra delen drogs också ett schakt vinkelrätt över N Kyrkogatan. Schakten hade en sammanlagd längd av cirka 120 lpm och var 0,15 – 0,2 m breda samt 0,3 - 0,3 m djupa. Schaktet över N Kyrkogatan och runt pissoaren var dock ner mot 0,6 m djup. Schaktmassorna bestod av till största delen av omrörd humös grus med en del inslag av lera och innehöll ibland en del sten. I massorna påträffades mindre mängder av redeponerat benmaterial, främst i väster. En liten bit av ett ben till en trefotsgröta, daterad till cirka 1600-talet hittades i norra schaktet. Schakten drogs mellan 0,2 och 0,5 meter från kyrkogårdsmuren

och berörde inte dessa. På två ställen, där elskåp skulle placeras gick schakten ända in till muren. Längs södra muren påträffades ett och längs norra tre fundament till äldre parkeringsstolpar och längs södra muren även några medelstora stenar med okänd funktion. Massorna i N Kyrkogatan bestod endast av bärlager utan fynd. Ett planerat schakt snett över Mariagatan skulle också grävas men det bedömdes att det inte skulle ge något då det även här fanns bärlager och då det även tidigare hade lagts ner fjärrvärme i gatan. I övrigt påträffades inget av antikvariskt intresse och inga vidare undersökningar förordas.

Referenser

Anshelm, G. 1947. *Stiftets kyrkor. Lunds stift i ord och bild.* (Red. Kommitté) G. Herrlin m fl. Stockholm

Becker, N. 2004. *Fjärrkyla inom Helsingborgs medeltida stadskärna. Skåne, Helsingborg, RAA 42.* UV Syd Rapport, arkeologisk förundersökning. Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar.

Salminen, L. 2006. *Mariagatan - grävning för fjärrvärme.* Arkeologisk förundersökning, 2005, Fornlämningsnr 42, Helsingborg stad, Helsingborg sn, 1262, Helsingborg kommun, Skåne län. Arkivrapport 3/2006. Regionmuseet Kristianstad, Landsantikvarien i Skåne.

- 2006. Kv. *Vikingen 13 (f.d. 3 & 5).* Arkeologisk förundersökning, 2005. Fornlämningsnr 42, Helsingborg stad, Helsingborg sn 1262, Helsingborg kommun, Skåne län. Arkivrapport 8/2006, Regionmuseet Kristianstad.

Administrativa uppgifter

Sydsvensk Arkeologi AB dnr:	120031
Länsstyrelsen i Skåne dnr:	431-9228-12
Datum för beslut:	2012-04-23
Projektnummer:	120031
Län:	Skåne
Kommun:	Helsingborg
Socken:	Helsingborgs stad
Fastighet:	Kv. Gamla staden
Läge:	Ekonomiska kartan, blad 3c3b
Koordinatsystem:	SWEREF 99
X koordinat:	6213611
Y koordinat:	356492
M ö.h.	ca 10 m
Fältarbetstid:	2012-05-14 – 2012-05-15
Antal arbetsdagar:	2
Antal arkeologtimmar:	15 tim fältarb, 13 tim rap.arb + adm.
Resekostnad:	568 kr.
Tryck/layout:	2.000 kr.
Undersökt yta:	128 lpm
Platschef:	Thomas Linderoth
Personal:	Thomas Linderoth
Uppdragsgivare:	Stadsbyggnadsförvaltningen, Helsingborg
Fynd:	Inga fynd tillvaratogs.
Dokumentationsmaterial:	1 st A3 ritning, 18 foton. Förvaras på Regionmuseet Kristianstad
Totalkostnad:	22169 kr exkl. moms

Sydsvensk Arkeologi AB

Rapporter 2012

1. Fastigheten Kristianstad 4:4, Kristianstad stad, FU 2011, Christer Carlsson
2. Innerstaden 1:14 – Södergatan, fornlämning 20, Malmö stad, Malmö kommun, FU 2011, Ingrid Gustin
3. Skanörs kyrka och kyrkogård, Skanör med Falsterbo socken, Vellinge kommun, FU 2004 och 2005, Lars Salminen & Ingrid Gustin
4. Stallbyggnad vid Ugerups säteri, Köpinge socken, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
5. Invändiga arbeten i Vä kyrka, Vä socken, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
6. Husbyggnation inom fastigheten 61:113, Gualöv socken, Bromölla kommun, SU 2011, Christer Carlsson
7. Öllsjö 67:1, Skepparslöv socken, Kristianstad kommun, AU 2011, Ylva Wickberg
8. Skanör 40:12, Vellinge kn, FU 2011, Per Sarnäs
9. Provgropar inom Kristianstad 4.4, Kristianstad stad, Kristianstad kommun, FU 2011, Christer Carlsson
10. Vintrie Park – område C1. Fastighet Vintrie 20:1, Bunkeflo socken, Malmö kommun, FU 2011. Kristian Brink
11. Fastigheten Kristian IV, Rådhuset, Kristianstad stad, Kristianstad kommun, SU 2011, Christer Carlsson
12. VA-ledningar i Järnvägsgatan m.fl., Ängelholm, Ängelholms kommun, FU 2011, Jan Kockum
13. Sankt Gertrud 4, fornlämning 20, Malmö stad, Malmö kommun, FU 2012, Per Sarnäs
14. Kabeldragning vid Östra Centrum, Kristianstad stad, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
15. Borgeby 16:8. Ny maskinhall 2011, Lomma kommun, FU&SU 2010-2011, Lars Salminen
16. Rödragning inom Kristianstad 93:1, Kristianstad stad, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
17. Tygelsjö 76:1. Tygelsjö socken, Malmö kommun. FU 2011, Joakim Frejd
18. Kvarteret Minerva 24, Helsingborgs stad, Helsingborgs kommun. FU, schaktövervakning, 2012. Thomas Linderöth
19. Dösemarken – Limhamn 155:501, Malmö 126 & 129, Hyllie sn, Malmö Stad, Skåne, SU 2010. Åsa Berggren & Kristian Brink
20. Degeberga 26:3, Degeberga socken, Skåne, SU 2011. Tony Björk & Ylva Wickberg
21. Fjärrvärme i Vallgatan, Gamla Skeppsbron och Snidaregatan i Åhus, Åhus stad, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
22. Husie 172:123, Husie socken, Malmö kommun. SU 2011. Joakim Frejd.
23. Stävie kyrkogård, Stävie socken, Kävlinge kommun. FU 2009. Therese Ohlsson.
24. Stjärnan 1, Malmö stad, Malmö kommun. FU 2011. Therese Ohlsson.
25. Uranienborg. S:t Ibb socken, Landskrona kommun. FU 2003. Therese Ohlsson.
26. Örja 1118, 11:1. Örja socken, Landskrona kommun. FU 2003. Lars Salminen och Therese Ohlsson.
27. Husvik. S:t Ibb socken, Landskrona kommun. FU 2003. Therese Ohlsson.
28. Yngsjö 295:2 m. fl. Åhus socken, Kristianstad kommun. AU 2012. Thomas Linderöth.
29. Limhamn 155:355 m.fl. Område 1, Bunkeflo 24:1, Hyllie socken, Malmö kommun. AU 2012. Kristian Brink.
30. Västra Klagstorp 56:1. Västra Klagstorps socken, Malmö kommun. FU 2012. Therese Ohlsson.
31. Byte av elanläggningar i Sövde kyrka. Arkeologisk förundersökning, schaktövervakning 2012. Fornlämning 65, Sövde socken, Sjöbo kommun. Thomas Linderöth.
32. Kv. Gamla staden 8:8, Mariakyrkan. Arkeologisk förundersökning, schaktningsövervakning 2012. Fornlämning RAÄ 42, Helsingborgs stad, Helsingborgs kommun. Thomas Linderöth.

